

Uzaktan Eğitim Faaliyetlerine İlişkin Ortaokul Öğrencilerinin Görüşlerinin Değerlendirilmesi**Kenan Sayılır¹, Yasemin Poyraz Sarı², Hülya Rabia Pepele³, Sevda Günay Yetgin⁴**

DOI 10.5281/zenodo.7731683

Özet

Bu çalışma, Covid-19 salgını döneminde okulların tatil edilmesi ile başlayan uzaktan eğitim sürecinde uzaktan eğitim ile ilgili genel durum değerlendirmesi yapmak amacı ile gerçekleştirilmiştir. Ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin "Uzaktan Eğitim" sürecinde karşılaştıkları sorunları ortaya koymak ve tespit edilen sorunlara çözüm yolları bulmak, konuyu derinlemesine değerlendirmek, öneriler sunmak ve ileriki zamanlarda yapılacak olan "Uzaktan Eğitim" çalışmalarına ışık tutmak amacıyla yapılmıştır. Araştırma betimsel bir çalışma niteliğindedir. Araştırma evrenini ortaokul öğrencileri oluşturmuştur. Örneklemi ise Ordu ilinin 19 ilçesinde öğrenim gören ortaokul öğrencileri arasından basit random örnekleme yöntemi ile seçilen öğrenciler oluşturmuştur. Öğrencilere, araştırmacı tarafından geliştirilen ve toplam 25 maddeden oluşan bilgi toplama tekniği olan "anket" uygulanmıştır. Araştırma nicel veri toplama yöntemi ile yapılmıştır. Verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Betimsel analiz; çeşitli yollarla toplanan verilerin önceden ortaya koyulmuş temalara göre yorumlanması ve özetlenmesidir. Araştırmada anketle elde edilen veriler SPSS 25, Microsoft Excel kullanılarak, analiz edilmiştir. Araştırma sonunda öğrenciler; teknolojik açıdan yetersizlik yaşadıklarını, uzaktan eğitimin sınavlara hazırlıkta yetersiz kaldığını, uygun ortamların bulunmadığı ve uzaktan eğitimde çeşitli zorluklar yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19 salgını, uzaktan eğitim, ortaokul öğrencileri**Evaluation of Middle School Students' Views on Distance Education Activities.****Abstract**

This study was carried out with the aim of evaluating the general situation of distance education in the distance education process, which started with the holiday of schools during the Covid-19 epidemic. It was carried out in order to reveal the problems faced by secondary school students during the "Distance Education" process and to find solutions to the identified problems, to evaluate the subject in depth, to offer suggestions and to shed light on the "Distance Education" studies to be done in the future. The research is a descriptive study. The research population consisted of secondary school students. The sample consisted of students selected by simple random sampling method among secondary school students studying in 19 districts of Ordu province. A "questionnaire", which is an information collection technique consisting of 25 items and developed by the researcher, was applied to the students. The research was conducted with quantitative data collection method. Descriptive analysis technique was used in the analysis of the data. descriptive analysis; It is the interpretation and summarization of data collected in various ways according to previously revealed themes. The data obtained by the questionnaire in the research were analyzed using SPSS 25 and Microsoft Excel. At the end of the research, students; They stated that they experienced technological inadequacy, distance education was insufficient to prepare for exams, there were no suitable environments and various difficulties were experienced in distance education.

Keywords: Covid-19 pandemic, distance education, secondary school students

¹ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, kenansayilir52@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3913-6995

² Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, poyraz8412@gmail.com

³ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, hulyarabiaozcan@gmail.com, ORCID: 000-0001-6210-3476

⁴ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, gunay0402@gmail.com

Giriş

31 Aralık 2019 tarihinde Çin'in Hubei eyaletinin Vuhan şehrinde görülen ilk vakadan sonra tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 olarak tanımlanan virüs nedeniyle Dünya Sağlık Örgütü (WHO), 2020 yılında tüm dünyada pandemi ilan etmiştir. Sınırları ve kıtaları aşan salgın ile mücadelede eve kapanma, seyahat yasağı, sosyal mesafe uygulamalarıyla Covid-19 virüsünün yayılması engellenmeye çalışılmıştır (Sarı ve Nayır, 2020; Can, 2020). Alınan önlemler nedeniyle dünyadaki tüm ülkeler sağlık, ekonomi, eğitim, ulaşım, ticaret gibi alanlarda çeşitli zorluklar yaşamıştır. Özellikle okullarda yüz yüze eğitime ara verilmiş ve uzaktan eğitime geçilmiştir. Özellikle bu kriz anında kullanılan uzaktan eğitim, zaman ve mekân fark etmeksizin her yaştaki bireyler için eğitim fırsatları sunabilir. Yüz yüze eğitimden farklı olarak öğrenen ve öğretmenin fiziksel olarak yan yana olmadığı ve çeşitli iletişim araçlarıyla öğretim etkinliklerinin gerçekleştirildiği uzaktan eğitim, eş zamanlı veya farklı zamanlarda gerçekleştirilebilir (Tedmem, 2020 s. 4-5).

2000'li yıllardan sonra teknolojinin hızla gelişmesi, ses ve görüntü paylaşımının kolaylaşması, erişim hızlarının artması, network uygulamalarının öne çıkması ile birlikte eğitimde teknolojinin işlevi değişmeye (veya eğitimde teknoloji kullanımının yoğunluğu artmaya) başlamıştır. Bilişim teknolojilerinin kullanımı hayatımızın her alanında yaygınlaşmaktadır. Uzaktan eğitim sürecinde öğrenci ve öğretmenlerin, bilgiden yeterince faydalanabilmeleri için günümüz teknolojilerini kullanma becerilerine sahip olmaları gerekmektedir. (Ersoy, 2004; Naralan, 2008).

Bunun yanında web üzerinden öğrenme ortamlarının hazırlanması, içerik geliştirilmesi, canlı ders ekranlarının kullanımının artması ile uzaktan eğitim uygulamaları gelişmiştir (Yenal, 2009).

Özellikle eğitim gören nüfusun artması ile yüz yüze eğitim ortamlarına alternatif olarak gelişen uzaktan eğitimin pek çok olumlu yönü bulunmaktadır. Daha fazla öğrenene aynı anda ulaşmak, eğitim ve öğretim maliyetlerini azaltmak, öğrenme sürecini hızlandırmak gibi yönleriyle eğitimin her düzeyinde uzaktan eğitim tercih edilmeye başlanmıştır (Yenal, 2009).

Uzaktan eğitim; öğrenenin kendi öğrenme sürecinden sorumlu olmasını gerektiren, bireysel öğretimi destekleyen bir sistemdir. Bu nedenle uzaktan eğitim sisteminde yer alan öğrencilerin öğrenmeyi öğrenme becerilerini geliştirmesi, kendi öğrenme sürecini planlaması ve kontrol etmesi beklenmektedir. Ancak avantajları yanında dezavantajları da bulunan uzaktan eğitimdeki temel sorunlardan biri iletişim ve etkileşimin daha az olmamasıdır. Yüz yüze eğitimle karşılaştırıldığında uzaktan eğitimde öğrencilerin sosyal davranışlarının gelişimi olumsuz etkilenmektedir. Bu yönüyle uzaktan eğitim sürecindeki sınırlılıkların en aza indirilmesi ve eğitim sürecinin başarılı tamamlanması için uzaktan eğitim süreçlerinin öğrenci, öğretmen ve öğrenme süreçleri yönüyle çok iyi planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi gerekmektedir (Yurdakul, 2015, s. 274-280).

Uzaktan eğitimde en iyi verimi alabilmek için çok iyi planlama yapılması, çok iyi yapılandırılması, öğrencinin aktif katılımın sağlanması, karşılıklı öğretme sağlanması, öğrenci merkezli olması, aktif öğrenmeyi geliştirmesi, birlikte öğrenmeyi sağlaması, çeşitli seviyelerde etkileşimi sağlaması ve problem çözme tabanlı olması gerekir (Türkoğlu, 2003).

Uzaktan eğitimin Türkiye'deki gelişimine bakıldığında uzaktan eğitim fikri ilk kez, 1927 yılında eğitim sorunlarının görüşüldüğü bir toplantıda gündeme getirilmiştir. Bu toplantıda halkın okuryazar hale getirilmesinde uzaktan eğitimden yararlanılması gerektiği vurgulanmıştır. O yıllarda mektupla öğretim şeklinde önerilen uzaktan uygulaması başlatılamamıştır. Bu uygulamanın başlatılamamasının en önemli nedeni, halkının %90'ı okuryazar olmayan bir ülkede öğretmensiz okuma yazma öğretilmeyeceği olmuştur (Alkan, 1987).

Covid-19 salgınına karşı dünya genelinde çoğu ülkeye kıyasla etkili yöntemler geliştirerek riskleri minimum düzeye indiren Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) her okul düzeyinde eğitim

süreçlerinin devam ettirilmesi adına hızlı kararlar almış ve bu kararlar, eğitsel açıdan Covid-19 salgından etkilenme olasılığını asgari düzeye indirmeyi başarmıştır. Türkiye’de örgün eğitim kurumlarında eğitim görmekte olan öğrencilerin hem sağlık düzeylerinin korunması adına önlemler alınmış hem de eğitime devam etmeleri için çeşitli mekanizmalar geliştirilmiş veya mevcut mekanizmalar daha işlevsel hale getirilmiştir. Covid-19 salgını nedeniyle Milli Eğitim Bakanlığı birtakım önlemler almış bu önlemler sayesinde öğrencilerin eğitim faaliyetlerinden uzak kalmamaları sağlanmaya çalışılmıştır.

22/03/2020 tarih ve 31076 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2020/4 nolu genelge ile okullar tatil edilmiş, eğitim faaliyetinin uzaktan eğitim sistemi yoluyla devam ettirilmesi kararı alınmıştır. Öğrencilerin uzaktan eğitim sistemine katılımlarının önündeki engellerin (sosyo-ekonomik engeller, erişim sorunu vb.) kaldırılması, öğretmenlerin öğrenciler ile uzaktan eğitim yöntemleri ile görüşme yapılarak öğrencilerin uzaktan eğitim faaliyetleri için teşvik edilmesine çalışılmıştır. Salgın süreci boyunca Milli Eğitim Bakanlığı ve ilgili kurulları hızlı ve etkili kararlar almış, öncelikle Uzaktan Eğitim Faaliyetleri için üç tane EBA TV kanalı kurulmuş (İlkokul, Ortaokul, Lise) ve bu kanallardan öğrencilere çeşitli derslerden yayınlara başlanmıştır. Ayrıca EBA portalı (Eğitim Bilişim Ağı) üzerinden öğretmenler tarafından öğrencilere canlı dersler tanımlanmış öğrencilerin eğitim faaliyetlerinden uzaklaşması önlenmiş, öğrencilerin motivasyonu sağlanmaya çalışılmıştır.

Dinçer (2016) ve Başaran (2020), Doğan, Karaoğlu ve Şahin (2020) de yüz yüze etkileşimin azaltılması, öğrenme sürecinde ortaya çıkabilecek sorunların anında çözülememesi, kendi kendine çalışma alışkanlığı olmayan bireyler için planlama zorluğu, öğrenci sayısındaki fazlalık nedeniyle oluşabilecek iletişim sorunları, altyapı oluşturmada ek maliyetleri, tüm derslerin uzaktan eğitime uygun olmamasını uzaktan eğitimde yaşanabilecek zorluklar olarak ifade etmiştir.

Uzun yıllardır genel olarak zamandan ve mekândan bağımsız öğrenme olarak tanımlanan uzaktan eğitim bir anda tüm öğretmen, öğrenci ve ailelerin gündemini meşgul etmeye başlamıştır. Bu süreçte öğrencilerin hangi teknolojileri kullanabileceği, öğrencilerin canlı derslere erişiminin ne şekilde olacağı, derslerin nasıl işleneceği, öğrencilerin öğretmenleri ile iletişimi nasıl gerçekleştireceği soruları öğretmenlerin çözüm bulması gereken sorular arasında yer almıştır. Okul tüm bu soruların ve daha fazlasının kendi içinde cevaplandığı özel bir mekân ve zaman tasarımı içinde işlenmiştir. Yani öğretmenler okulda bir günü veya bir dersi planlarken mekânı (sınıf, laboratuvar, bahçe vb.) zamanı, pedagojiyi, teknolojiyi ve iletişim kanallarını bütünsel olarak öğretmen/öğrenme için bir araya getirmiştir. Aniden değişen koşullar altında öğretmenler öğrenciler ve tüm bu unsurların uzaktan eğitim için yeniden düzenlenmesi gereksinimiyle karşı karşıya kalmışlardır. Sanal sınıflarda öğretimin kalitesini etkileyen pek çok faktör varken, öğretmenlerin sanal sınıfları yönetebilme becerisi ön plana çıkmıştır. Covid-19 salgını ile esnek bir yöntem olarak hayatımıza giren uzaktan eğitimin salgın ortadan kalktığında bile etkilerinin devam edeceği öngörülmektedir. (Daniel, 2020; Bozkurt, 2020).

Sanal sınıfı, öğrencilerin aynı anda farklı konumlarda bir öğretmen gözetiminde bir araya geldikleri ve farklı iletişim araçlarıyla etkileşime girdikleri çevrimiçi öğrenme ortamı (Kaya, 2011, s.87) olarak tanımlamaktadır. Can (2020), sanal sınıfı, eşzamanlı veya eş zamansız öğretim ve öğrenim için sanal bir ortam olarak tanımlamaktadır. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de görülen Covid-19 Salgını nedeniyle okulların Milli Eğitim Bakanlığım tarafından 16/03/2020 tarihinde tatil edilmesi ve devamında gerek EBA TV gerekse EBA portalı üzerinden derslerin uzaktan eğitim yolu ile devam etmesi sürecinde öğrenciler açısından karşılaşılan sorunları tespit etmek amacıyla bu araştırmanın yapılması zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Ortaokulda görev yapan öğretmenlerin ilk defa derslerini uzaktan eğitim yoluyla devam ettirmeleri nedeniyle öngörülemeyen bazı sorunlar ile karşılaşmaları kaçınılmaz olmuştur.

Araştırmanın Önemi

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de görülen Covid-19 Salgını nedeniyle okulların Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 16/03/2020 tarihinde tatil edilmesi ve devamında gerek EBA TV gerekse EBA portalı üzerinden derslerin uzaktan eğitim yolu ile devam etmesi sürecinde öğrenciler açısından karşılaşılan sorunları tespit etmek amacıyla bu araştırmanın yapılması zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Ortaokulda görev yapan öğretmenlerin ilk defa derslerini uzaktan eğitim yoluyla devam ettirmeleri nedeniyle öngörülemez bazı sorunlar ile karşılaşmaları kaçınılmaz olmuştur. Bu araştırma ile uzaktan eğitim çalışmalarını öğrencilerin bakış açılarıyla değerlendirerek sorunları ortaya koymak, ortaya konulan sorunlara çözümler üretmek, araştırma verilerinin değerlendirilmesiyle yaşanan aksaklıkların önüne geçmek mümkün olacaktır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, Covid-19 salgını nedeniyle okulların 16/03/2020 tarihinde kapanması ile başlayan uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin deneyimlerinden tecrübelerinden yola çıkarak uzaktan eğitim ile ilgili genel durum değerlendirmesi yapmak amacı ile gerçekleştirilmiştir. Ortaokul öğrenim gören öğrencilerin “Uzaktan Eğitim” sürecinde karşılaştıkları sorunları ortaya koymak ve tespit edilen sorunlara çözüm yolları bulmak, konuyu derinlemesine değerlendirmek ve öneriler sunmak ve ileriki zamanlarda yapılacak olan “Uzaktan Eğitim” çalışmalarına ışık tutmak, uzaktan eğitimi etkili ve verimli bir şekilde sürdürülebilmesini sağlamak amacıyla yapılmıştır.

Yöntem

Araştırma, tarama modelinin kullanıldığı betimsel bir çalışmadır. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Betimsel tarama modelinde, belli bir zaman kesiti içinde çok sayıda denek ve objeden elde edilen verilerin analizi ile araştırma problemine veya problemlerine cevap aranır. (Karasar, 2005). Tarama modeli kullanılan bu araştırma ile ortaokul öğrencilerinin görüşleri anket kullanılarak betimlenmeye çalışılmıştır. Araştırma bu yönüyle betimsel bir çalışma niteliğindedir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Ordu ilindeki ortaokullarda öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklemine ise araştırma evreninden olasılık örnekleme yöntemiyle seçilen 960 öğrenci oluşturmaktadır. Olasılık örnekleme yöntemi araştırmacıların olasılık teorisine dayalı bir yöntem kullanarak daha büyük bir popülasyondan örnekler seçtiği bir örnekleme tekniğidir. (Lewis, 2015). Araştırmacıları olasılıklı örnekleme yöntemlerini tercih etmeye iten avantaj olasılıklı örneklemede, öğeler rastgele seçim yöntemiyle seçildiğinden, olasılık kuramına göre, örneklemin, evrenin parametrelerini doğru yansıtmaya ihtimali ile genellenebilirliğinin çok daha yüksek düzeyde olmasıdır (Coyne, 1997).

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Bazı Demografik Özellikleri

Cinsiyet	f	%
Kız	546	56,9
Erkek	414	46,1
Yerleşim Yeri		
İlçe	730	76
Mahalle	230	24
Sınıf Düzeyi		
5.Sınıf	204	21,3
6.Sınıf	207	21,6
7.Sınıf	281	29,3
8.Sınıf	268	27,9
Ailedeki Birey Sayısı		
1-3	115	12
4-5	636	66,3
5+	209	21,8

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin %56,9'unun kız, %46,1'inin ise erkek olduğu, %76'sının ilçe merkezinde, %24'ünün mahallelerde olduğu, %21,3'ünün 5.sınıf, %21,6'sının 6.sınıf, %29,3'ünün 7.sınıf, %27,9'unun 8.sınıf olduğu, %12'sinin 1-3 nüfuslu aile, %66,3'ünün 4-5 nüfuslu aile, %21,8'inin ise 5+ nüfuslu ailelerden oluştuğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma nicel veri toplama yöntemi ile yapılmıştır. Araştırmacı tarafından geliştirilen ve toplam 25 maddeden oluşan bilgi toplama tekniği olan "anket" uygulanmıştır. Anketin birinci bölümünde, öğrencilere yönelik demografik bilgileri kapsayan, cinsiyeti, yaşı, yerleşim birimi, anne-baba öğrenim durumu vb. sorular yer almıştır. Araştırma veri toplama aracı iki bölümden meydana gelmiştir. Birinci bölüm 11 sorudan oluşmuş ve öğrencilerin kişisel bilgileri hakkında, ikinci bölüm, 25 sorudan oluşmuş ve ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin Covid-19 Salgını sürecindeki "Uzaktan Eğitim" çalışmalarının değerlendirmesi hakkında sorular içermektedir. 3'lü Likert tipinde (Evet, Hayır, Kısmen) hazırlanmıştır. Anketin güvenilirlik katsayısı 0.60-0.80 arasındadır.

Veri Toplama Süreci

Anketin geçerlik çalışması alan uzmanlarıyla, güvenilirlik çalışması ise Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı ile yapılmıştır. Araştırmanın verileri, öğrencilere anketin basılı olarak dağıtılması ve öğrencilerin kendilerine uygun seçeneği işaretlemesi ile toplanmıştır. Veri toplama süreci bir ay sürmüştür.

Verilerin Analizi

Form katılımcılar tarafından doldurulduktan sonra her bir formdan elde edilen veriler excel tablosuna aktarılmış ve tablolar numaralandırılmıştır. Verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Betimsel analiz; çeşitli yollarla toplanan verilerin önceden ortaya koyulmuş temalara göre yorumlanması ve özetlenmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Betimsel istatistiki yöntemlerden aritmetik ortalama hesaplamaları yapılmıştır. Araştırma verileri SPSS 25 Paket Programı ile analiz edilmiştir. Her maddeye ilişkin yüzde ve frekans değerleri verilmiş,

değişkenlere ilişkin ise anlamlı bir yığılmanın olduğu maddeler verilmiştir. Anketin güvenilirliği için Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmıştır. Anket verileri betimsel olarak analiz edilmiş, tablolarla sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Bulgular

Bu başlık altında, araştırmaya katılan öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde yaşadıkları deneyimlere, sorunlara yönelik tutumlarını ortaya çıkarmaya yönelik bulgular yer almaktadır.

Tablo 2. Uzaktan eğitim sistemini takip etmekte cihaz ihtiyacı (bilgisayar, tablet, telefon, tv vb.) yaşadınız mı?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	270	28,1	28,1	28,1
Hayır	549	57,2	57,2	85,3
Kısmen	141	14,7	14,7	100,0
Toplam	960	100,0	100,0	

Tablo 2 incelendiğinde öğrencilerin 270'i (%28,1) uzaktan eğitim sürecinde cihaz ihtiyacı yaşamaması öğrencilerin uzaktan eğitim sürecini etkili bir şekilde takip edemediğini göstermektedir.

Öğrencilerin kendilerine ait odalarının olup olmadığına ilişkin yanıtları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Evde kendinize ait oda, masa vb. uzaktan eğitimi rahatlıkla takip edebileceğiniz bir ortam var mı?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	724	75,4	28,1	28,1
Hayır	140	14,6	57,2	85,3
Kısmen	96	14,7	14,7	100,0
Toplam	960	100,0	100,0	

Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin 724'ü (%75,4) evinde kendine ait bir odasının olduğunu belirtmiş, bu durumun da öğrencinin uzaktan eğitim sürecini rahat ve etkili bir şekilde takip etmesine olumlu katkı sağlayacağını göstermektedir.

Öğrencilerin salgından dolayı evde gün boyu birlikte olmaları nedeniyle sorunluluklarının artıp artmadığına ilişkin yanıtları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Salgın nedeniyle evde nüfus artışı olmasından dolayı evdeki sorumluluğunuz arttı mı?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	293	30,5	30,5	30,5
Hayır	463	48,2	48,2	78,8
Kısmen	204	21,3	21,3	100,0
Toplam	960	100,0	100,0	

Tablo 4 incelendiğinde öğrencilerin 293'ü (%30,5) evde nüfus artışı nedeniyle evdeki sorunluluğunun arttığını belirtmiştir. Bu durumun öğrencilerin uzaktan eğitim faaliyetlerine gerekenden daha az zaman ayırmasına yol açacağını göstermektedir.

Öğrencilerin EBA üzerinden yayımlanan materyallerin yeterli olup olmadığına ilişkin yanıtları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Dersleriniz ile ilgili EBA üzerinden öğretmenleriniz tarafından yeteri kadar materyal paylaşımı yapıldı mı?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	606	63,1	63,1	63,1
Hayır	137	14,3	14,3	77,4
Kısmen	217	22,6	22,6	100,0
Toplam	960	100,0	100,0	

Tablo 5 incelendiğinde öğrencilerin 606'sı (%63,1) öğretmenlerinin EBA portalı üzerinden yeteri kadar materyal paylaşımında bulunduğunu belirtmiştir. Bu durum öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde çeşitli ders materyaline ulaşabilmesinde sorun yaşamadığını, kaynak ihtiyacının bir kısmını EBA portalından karşıladığını göstermektedir.

Öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili sorunlarını okul yönetimine yeteri kadar ulaştırabilme durumuna ilişkin yanıtları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Eğitim ile ilgili sorunlarınızı ilgili yerlere (okul idaresi öğretmen vb.) yeteri kadar ulaştırabildiniz mi?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	588	61,3	61,3	61,3
Hayır	186	19,4	19,4	80,6
Kısmen	186	19,4	19,4	100,0
Toplam	960	100,0	100,0	

Tablo 6 incelendiğinde öğrencilerin 588'inin (61,3) öğretmenleri ve okul yönetimiyle iletişim halinde olması uzaktan eğitim faaliyetleriyle ilgili yaşanan sorunların önüne geçilmesinde olumlu etki yapacaktır.

Öğrencilerin EBA TV'de yayımlanan derslerin yeterli olup olmama durumuna ilişkin yanıtları Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. EBA TV'den yapılan ders yayınlarının derslerin öğrenilmesinde yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	163	17,0	17,0	17,0
Hayır	499	52,0	52,0	69,0
Kısmen	298	31,0	31,0	100,0
Toplam	960	100,0	100,0	

Tablo 7 incelendiğinde öğrencilerin 499'u (%52) EBA TV ders yayınlarının yetersiz olduğunu ifade etmiş, bu durum verilmesi gereken ders kazanımının yeteri kadar öğrenciye verilememesine

neden olacaktır. Milli Eğitim Bakanlığının farklı alternatif yöntemlerle ders konularını desteklemesi gerektiği düşünülmektedir.

Öğrencilerin EBA portalında yapılan canlı derslerin yeterli olup olmamalarına ilişkin yanıtları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Öğretmenleriniz tarafından EBA portalından yapılan canlı derslerin, derslerin öğrenilmesinde yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	290	30,2	30,2	30,2
Hayır	330	34,4	34,4	64,6
Kısmen	340	35,4	35,4	100,0
Toplam	960	100,0	100,0	

Tablo 8 incelendiğinde öğrencilerin 340’ı (34,4) EBA portalından yapılan canlı derslerin, derslerin öğrenilmesinde yeterli olmadığını ifade etmiş, çeşitli öğrenme araçlarıyla uzaktan eğitimin desteklenmesi gerektiği düşünülmektedir.

Öğrencilerin EBA TV ders süresinin yeterli olup olmadığına ilişkin yanıtları Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. EBA TV ders süresinin derslerin öğrenilmesinde yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	197	20,5	20,5	20,5
Hayır	491	51,1	51,1	71,7
Kısmen	272	28,3	28,3	100,0
Toplam	960	100,0	100,0	

Tablo 9 incelendiğinde öğrencilerin 491’i (51,1) EBA TV ders süresinin yeterli olmadığını ifade etmiştir. EBA TV’nin ders süresinin uzatılması tekrar derslerinin de birden fazla kez yayınlanması bu sorunu büyük ölçüde çözebileceği düşünülmektedir.

EBA TV’deki ders anlatım şeklinin ve ders anlatım dilinin öğrencilerin seviyesine uygun olup olmadığına ilişkin yanıtları Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. EBA TV’deki ders anlatım şeklinin, ders anlatım dilinin seviyenize uygun olduğunu düşünüyor musunuz?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	425	44,3	44,3	44,3
Hayır	266	27,7	27,7	72,0
Kısmen	269	28,0	28,0	100,0
Toplam	960	100,0	100,0	

Tablo 10 incelendiğinde öğrencilerin 425’i (44,3) EBA TV’deki ders anlatım dilinin ve yönteminin öğrenciler tarafından anlaşılmasında güçlük oluşturduğu belirtilmiştir. Bu nedenle derslerin özellikle kırsal bölgelerde bulunan öğrencilere yönelik daha anlaşılır şekilde ders çekiminin yapılması faydalı olacaktır.

EBA portalı üzerinden oluşturulan canlı ders saatlerinin öğrencilerin zamanına uygun olup olmamasına ilişkin yanıtları Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Okul Yönetimi tarafından EBA portalı üzerinden oluşturulan canlı ders zaman dilimlerinin size uygun olduğunu düşünüyor musunuz?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	540	56,3	56,3	56,3
Hayır	200	20,8	20,8	77,1
Kısmen	220	22,9	22,9	100,0
Toplam	960	100,0	100,0	

Tablo 11 incelendiğinde öğrencilerin 200’ü (20,8) canlı ders zaman dilimlerinin kendilerine uygun olmadığını, ders saatlerinde derse hazır olmalarında sorunlar oluşturduğundan ders saatlerinin daha esnek şekilde planlanmasının gerektiği, ders saatlerinin ders öğretmeni tarafından planlanmasının daha etkili olacağı düşünülmektedir.

Öğrencilerin uzaktan eğitim boyunca öğretmenleri ile sağlıklı iletişim kurup kuramamalarına ilişkin yanıtları Tablo 12’te verilmiştir.

Tablo 12. Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerinizle sağlıklı şekilde iletişime geçebildiniz mi?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	587	61,1	61,1	61,1
Hayır	158	16,5	16,5	77,6
Kısmen	215	22,4	22,4	100,0
Toplam	960	100,0	100,0	

Tablo 12 incelendiğinde öğrencilerin 587’sinin (%61,1) öğretmenleriyle iletişim içerisinde olması uzaktan eğitim faaliyetlerinin etkili ve verimli şekilde yapılmasına olumlu yansıtacaktır.

Öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde dersleri rahatlıkla takip edebildiniz mi? Sorusuna ilişkin yanıtları Tablo 13’te verilmiştir.

Tablo 13. Uzaktan eğitim sürecinde derslerin takibini rahatlıkla yapabildiniz mi?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	402	41,9	41,9	41,9
Hayır	246	25,6	25,6	67,5
Kısmen	312	32,5	32,5	100,0
Toplam	960	100,0	100,0	

Tablo 13 incelendiğinde öğrencilerin 402’si (%41,9) uzaktan eğitim sürecinde derslerin takibini rahatlıkla yapabildiğini belirtmiştir. Bu durumun uzaktan eğitim faaliyetlerinin hedefine ulaşmasını kolaylaştıracağını düşündürmektedir.

Uzaktan eğitim etkili bir öğrenme yolu mudur? Sorusuna ilişkin öğrenci yanıtları Tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 14. Sizce uzaktan eğitim etkili bir öğrenme yolu mudur?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	122	12,7	12,7	12,7
Hayır	565	58,9	58,9	71,6
Kısmen	273	28,4	28,4	100,0
Toplam	960	100,0	100,0	

Tablo 14 incelendiğinde öğrencilerin 565'i (58,9) uzaktan eğitimin etkili bir öğrenme yolu olmadığını belirtmiştir. Bu nedenle okullarda gerekli tedbirlerin alınarak kademeli olarak bir an önce kontrollü şekilde yüz yüze eğitime geçilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

Uzaktan eğitimin öğrencilerin motivasyonlarını etkileyip etkilemediğine ilişkin yanıtları Tablo 15'te verilmiştir.

Tablo 15. Derslerin uzaktan eğitim yolu ile yapılması motivasyonunuzu etkiledi mi?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	551	57,4	57,4	57,4
Hayır	195	20,3	20,3	77,7
Kısmen	214	2,3	22,3	100,0
Toplam	960	100,0	100,0	

Tablo 15 incelendiğinde öğrencilerin 551'i (57,4) derslerin uzaktan yapılmasının motivasyonlarını etkilediğini belirtmiştir. Öğrencilerin motivasyonlarını artırıcı rehberlik çalışmaları veya öğrenciler arasında çeşitli yarışmalar düzenlenerek motivasyon artırıcı çalışmaların yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Öğrencilerin salgın sona erdiğinde yüz yüze eğitimin yanında uzaktan eğitimin de devam etmelerine ilişkin yanıtları Tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 16. Covid – 19 salgını sona ermiş olsa da yüz yüze eğitim yanında uzaktan eğitimin de devam etmesini ister miydiniz?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	265	27,6	27,6	27,6
Hayır	586	61,0	61,0	88,6
Kısmen	109	11,4	11,4	100,0
Toplam	960	100,0	100,0	

Tablo 16 incelendiğinde öğrencilerin 586'sı (%61) yüz yüze eğitimin başlaması durumunda uzaktan eğitim faaliyetlerinin yapılmamasını ifade etmiştir. Bu durum öğrencilerin uzaktan eğitim faaliyetleri sırasında birçok olumsuzlukla karşılaştığını düşündürmektedir. Öğrencilerin uzaktan eğitim faaliyetleri sırasında karşılaştıkları sorunların araştırılarak çözüm yolları üretilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

Öğrencilerin evinizde bir internet ağı var mı? Sorusuna ilişkin yanıtları Tablo 17'de verilmiştir.

Tablo 17. Evde herhangi bir internet ağı var mı?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	672	70,0	70,0	70,0
Hayır	221	23,0	23,0	93,0
Kısmen	67	7,7	7,7	100,0
Toplam	960	100,0	100,0	

Tablo 17 incelendiğinde öğrencilerin 672'si (%70) evinde herhangi bir internet ağının olduğunu ifade etmiştir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu uzaktan eğitim faaliyetlerine cep telefonu ile bağlandıklarını belirtmişlerdir. Cep telefonu kullanımının yaygın olması uzaktan eğitim faaliyetlerine olumlu etki yaptığı düşünülmektedir.

Öğrencilerin internet kotası yaşadınız mı? Sorusuna ilişkin yanıtları Tablo 18'de verilmiştir.

Tablo 18. Uzaktan eğitim sürecinde İnternet kotası sorunu yaşadınız mı?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	340	35,4	35,4	35,4
Hayır	517	53,9	53,9	89,3
Kısmen	103	10,7	10,7	100,0
Toplam	960	100,0	100,0	

Tablo 18 incelendiğinde öğrencilerin 340'ı (%35,4) canlı derslerde internet kotası sorunu yaşadıklarını belirtmiştir. Bu nedenle her öğrenciye yeterli kadar internet olanağı sağlanması gerekmektedir. Özellikle mahallelerde internet altyapısının olmaması/verimli çalışmaması nedeniyle öğrenciler uzaktan eğitim faaliyetlerine yeterli kadar katılamadıkları anlaşılmaktadır.

Öğrencilere verilen 8GB internet kotasının yeterli olup olmasına ilişkin öğrencilerin yanıtları Tablo 19'da verilmiştir.

Tablo 19. GSM şirketleri tarafından öğrencilere verilen 8GB internet kotasının uzaktan eğitimi takip edebilmek için yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	218	22,7	22,7	22,7
Hayır	583	60,7	60,7	83,4
Kısmen	159	16,6	16,6	100,0
Toplam	960	100,0	100,0	

Tablo 19 incelendiğinde öğrencilerin 583'ü (%60,7) GSM operatörlerinin öğrencilere tanımlanmış olduğu 8GB internet kotasının uzaktan eğitim faaliyetleri için yeterli olmadığını belirtmiştir. GSM şirketleri ile iletişime geçilerek internet sağlayıcıların vermiş olduğu 8GB internet kotasının artırılması ve canlı derslerde de kullanılması gerektiği düşünülmektedir. İnternet kotasının artırılması uzaktan eğitim faaliyetlerini destekleyecek ve uzaktan eğitim faaliyetlerinin etkinliğini artıracaktır.

Öğrencilerin EBA portalına giriş sorunu yaşayıp yaşamamalarına ilişkin yanıtları Tablo 20'de verilmiştir.

Tablo 20. Uzaktan eğitim sürecinde EBA portalına giriş sorunu yaşadınız mı?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	515	53,6	53,6	53,6
Hayır	246	25,6	25,6	79,3
Kısmen	199	20,7	20,7	100,0
Toplam	960	100,0	100,0	

Tablo 20 incelendiğinde öğrencilerin 515'i (%53,6) EBA portalına giriş sorunu yaşadığını belirtmiştir. Çoğu zaman EBA portalının "çok kalabalık" uyarı yapmasından dolayı öğrencilerin dersleri kaçırdığı ifade edilmiştir. Bu nedenle EBA portalı alt yapısının yaklaşık 18 milyon öğrencinin ihtiyacını karşılayacak şekilde güçlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Öğrencilerin EBA canlı derse giriş sorunu yaşayıp yaşamamalarına ilişkin yanıtları Tablo 21'de verilmiştir.

Tablo 21. Uzaktan eğitim sürecinde EBA Canlı Derse giriş sorunu yaşadınız mı?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	502	52,3	52,3	52,3
Hayır	260	27,1	27,1	79,4
Kısmen	198	20,6	20,6	100,0
Toplam	960	100,0	100,0	

Tablo 21 incelendiğinde öğrencilerin 502'si (%52,3) EBA Canlı Derse giriş sorunu yaşadıklarını belirtmiştir. Öğrenciler, EBA portalının "çok kalabalık" uyarısı vermesinden dolayı derslere giremediklerini ifade etmiştir. Bu nedenle EBA portalı alt yapısının tüm kademelerdeki öğrencilerin ihtiyacını karşılayacak şekilde güçlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Öğrencilerin EBA TV ile ilgili frekans sorunu yaşayıp yaşamadıklarına ilişkin yanıtları Tablo 22'de verilmiştir.

Tablo 22. EBA TV frekans ayarlarını yaparken herhangi bir güçlükle karşılaştınız mı?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	184	19,2	19,2	19,2
Hayır	656	68,3	68,3	87,5
Kısmen	120	12,5	12,5	100,0
Toplam	960	100,0	100,0	

Tablo 22 incelendiğinde öğrencilerin 656'sı (%68,3) EBA TV frekans ayarları yaparken herhangi bir güçlükle karşılaşmamış olması öğrencilerin EBA TV yayınlarını takip etmesi açısından olumlu bir gelişmedir.

Öğrencilerin LGS ve TYT-AYT sınav sonuçlarına ilişkin yanıtları Tablo 23'te verilmiştir.

Tablo 23. Gerek LGS gerekse TYT-AYT sınavlarında istediğiniz puanı alabildiniz mi? (Bu soruya yalnızca 8. ve 12.sınıf öğrencileri cevap verecek)

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	79	26	26	8,9
Hayır	140	47	47	13,9
Kısmen	80	27	27	9,9
Toplam	299	100,0	100,0	

Tablo 23 incelendiğinde öğrencilerin 140'ı (%47) LGS, TYT-AYT sınavlarında istedikleri puanı alamadıklarını belirtmiştir. Bu surum uzaktan eğitim faaliyetlerinin son sınıf öğrencileri açısından pek verimli geçmediğini göstermiştir. Özellikle sınavlara hazırlanan 8.ve 12.sınıf öğrencilere yönelik olarak okullarda gerekli hijyen şartları sağlanarak ve Covid-19 tedbirleri kapsamında okulların açılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

Öğrencilerin LGS ve TYT-AYT sınavlarında istedikleri puanı alamamalarında uzaktan eğitimin etkisine ilişkin yanıtları Tablo 24'e verilmiştir.

Tablo 24. LGS, TYT-AYT sınavlarında istendiğiniz puanı alamamanızda uzaktan eğitimin etkisi olduğunu düşünüyor musunuz? (Bu soruya yalnızca 8. ve 12.sınıf öğrencileri cevap verecek)

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	155	52	52	9,4
Hayır	70	23	23	11,3
Kısmen	74	25	25	15,3
Toplam	295	100,0	100,0	

Tablo 24 incelendiğinde öğrencilerin 155'i (%52) LGS, TYT-AYT sınavlarında istedikleri puanı alamamalarında uzaktan eğitimin etkisi olduğunu ifade etmiştir. 8.ve 12.sınıf öğrencilere yönelik olarak Covid-19 tedbirleri kapsamında okulların açılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

Öğrencilerin uzaktan eğitim değil de yüz yüze eğitim yapılmış olsaydı sınavlarda daha başarılı olur muydunuz? Sorusuna ilişkin yanıtları Tablo 25'te verilmiştir.

Tablo 25. Eğer uzaktan eğitim değil de yüz yüze (okulda eğitim) yapılmış olsaydı LGS, TYT, AYT sınavlarında daha yüksek puan alabileceğinizi düşünüyor musunuz?(Bu soruya yalnızca 8. ve 12.sınıf öğrencileri cevap verecek)

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	175	59	59	19,8
Hayır	52	17	17	12,1
Kısmen	72	24	24	14,4
Toplam	299	100,0	100,0	

Tablo 25 incelendiğinde öğrencilerin 8.ve 12.sınıf öğrencilerin 175'i (%59) Covid-19 Salgını nedeniyle okulların tatil edilmesi ve uzaktan eğitime geçilmesinden dolayı girmiş oldukları

sınavlarda istedikleri başarıyı elde edemediklerini ifade etmişlerdir. Sınavlara hazırlanan öğrencilerin uzaktan eğitim faaliyetlerine etkili ve verimli bir şekilde katılmadıkları görülmüştür.

Öğrencilerin salgın sürecinde yeteri kadar sportif ve kültürel faaliyette bulunup bulunmamasına ilişkin yanıtları Tablo 26'da verilmiştir.

Tablo 26. COVID-19 salgını sürecinde evde yeteri kadar sportif, kültürel faaliyetlerde bulunduğunuzu düşünüyor musunuz?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	243	25,3	25,3	25,3
Hayır	426	44,4	44,4	69,7
Kısmen	291	30,3	30,3	100
Toplam	960	100,0	100,0	

Tablo 25 incelendiğinde öğrencilerin 426'sı (%44,4) Covid-19 Salgınından dolayı okulların kapanması bazı günlerde sokağa sıkma kısıtlamalarının yaşanması vb. nedenlerle evde daha fazla vakit geçirdiklerinden sportif ve kültürel faaliyetlerden uzak kaldıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilere yönelik gerek EBA TV gerekse uzaktan eğitim faaliyetleri kapsamında gerekli psiko-sosyal desteğin etkili şekilde verilmesinin öğrenciler üzerinde olumlu etkisinin olacağı düşünülmektedir.

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışma ile Covid-19 salgını sebebiyle ülkemizde başlatılan uzaktan eğitim sürecine dair ortaokul öğrencilerin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Öğretmenlerin yıllardır edinmiş olduğu tecrübeler ve alışkanlıklar sınıf ortamında yüz yüze gerçekleştirilen öğretim faaliyetleridir. Eğitim-öğretim süreçleri ilk kez bu denli büyük ölçüde sınıf dışına taşınmıştır. Araştırmadan elde edilen nicel veriler değerlendirildiğinde, araştırma ile elde edilen sonuçların birçoğu salgın sebebiyle ülkemizde yaşanan değişimler ile ilgili olduğu için öğrencilerin uzaktan eğitim sürecine ilişkin görüşleri verileri oluşturmuştur.

Araştırmanın sonuçlarına göre öğrencilerin büyük bölümü uzaktan eğitimin yüz yüze eğitimin yerini tutmadığını fakat salgın nedeniyle uzaktan eğitimin faaliyetlerinin yapılabileceği, gerekli şartların sağlanması durumunda yüz yüze eğitime geçilmesinin yerinde olacağını belirtmiştir. Buna benzer olarak Ercan ve Küncü (2020) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin tercihlerinin yüz yüze eğitimden yana olmasına rağmen, salgın tehlikesi tamamen ortadan kalkana kadar uzaktan eğitime devam edilmesi sonucu yapılan araştırma sonucu ile örtüşmektedir. Covid-19 salgınından dolayı ilk kez uzaktan eğitim faaliyetlerine katılan öğrencilerin uzaktan eğitim faaliyetlerine etkili ve verimli şekilde katılmadıkları anlaşılmıştır. Bu durum öğrencilerin ilk defa böyle bir tecrübe yaşaması, özellikle çoğu öğrencilerin uzaktan eğitim için gerekli enstrümanlara (bilgisayar, tablet vb.) sahip olmaması, öğrencilerin ve öğretmenlerin uzaktan eğitim faaliyetlerine hazırlıksız yakalanmasından kaynaklandığını söyleyebiliriz.

Öğrencilerin uzaktan eğitimden azami düzeyde faydalanabilmesi için altyapı gereksinimlerinin tam olarak karşılanması gerekmektedir. Öncelikle donanımsal olarak temel gereksinimlerin sağlanmasıdır. Araştırmanın bu bulgusu Şendoğan (2020) ve Doğan (2020) yapmış oldukları araştırmalarda uzaktan eğitim kapsamında öğrencilerin genellikle teknolojik altyapı alanında problemler yaşaması bulgusuyla örtüşmüştür.

Öğrenciler, EBA TV'deki derslerin süresinin kısa olduğunu, bu nedenle dersleri etkili şekilde takip edemedikleri, ders anlatımları sırasında not alamadıkları anlaşılmış, bu durumun konuların öğrenilmesine olumsuz etki yaptığı görülmüştür. Öğrencilerin çoğunun not alma konusunda isteksiz olması, ders yayınlarının akıp gitmesinden dolayı öğrencilerin yayın akışına ayak uyduramaması bu olumsuzluğa neden olmuş olabilir. Öğrenciler için TV'de işlenen dersler dikkat çekici gelmemektedir. Tümen (2020) ise, pandemi döneminde icra edilen uzaktan eğitim çalışmalarındaki sorun alanlarının öğretmen örneklem grubu ile çalışarak araştırmış, çalışmamızda yer alan sonuçlardan özellikle öğrencilere yönelik hazırlanan materyallerin kullanımı, teknolojik altyapı, öğrenci ve öğretmen kaynaklı problem yaşandığı sonucuna ulaşmıştır.

Okulların tatil edilmesi ve uzaktan eğitime geçilmesinden dolayı 8.ve 12.sınıf öğrencileri girmiş oldukları sınavlarda istedikleri başarıyı elde edemedikleri, sınavlara hazırlanan öğrencilerin uzaktan eğitim faaliyetlerine etkili ve verimli bir şekilde katılamadıkları görülmüştür. Öğrencilerin yüz yüze eğitime alışkın olmaları, sınıf içerisinde etkileşimli ders dinlemenin konuların öğrenilmesinde daha etkili olması bu sonucu doğurduğu düşünülebilir.

Kaynar ve Kurnaz ve Doğrukök ve Şentürk (2020) yaptıkları araştırmada EBA üzerinden yapılan derslerin Liselere Giriş Sınavına (LGS) hazırlanmak için yetersiz olduğunu ve bu durumun öğrenciler için bir dezavantaj oluşturduğunu düşüncesi araştırma bulgusu ile örtüşmektedir.

Salgından dolayı okulların kapanması bazı günlerde sokağa çıkma kısıtlamalarının yaşanması vb. nedenlerle öğrencilerin evde daha fazla vakit geçirmeleri öğrencilerin sportif ve kültürel faaliyetlerden uzak kaldıkları, arkadaşları ile görüşemedikleri, sosyal ortamlardan uzak kaldıkları görülmüştür. Uzaktan eğitimin geleneksel eğitime göre en büyük dezavantajlarından birisi öğrencilerin arkadaşlarından yalıtılmışlık hissi ve buna bağlı olarak öğrencilerin motivasyon kaybıdır (Durak, 2017). Bu durum bazı öğrencilerde obezite ve sosyalleşme sorunlarına neden olmuş olabilir. Öğrenciler okula gidemedikleri için arkadaşlarından ayrı kalmış ve bu yüzden de can sıkıntısı yaşamaktadırlar (Sirem & Baş, 2020).

Öğrencilerin %35'nin internet kotası nedeniyle EBA canlı dersleri takip etmede sıkıntılar yaşadığı, özellikle mahallelerde internet altyapısının olmaması, altyapının verimli çalışmaması nedeniyle öğrencilerin uzaktan eğitim faaliyetlerine yeteri kadar katılamadıkları görülmüştür. Arat ve Bakan (2011) uzaktan eğitim, öğrencileri iyi bir teknolojik alt yapı ile klasik eğitimde olan öğrenci-öğretici etkileşiminin sağladığı avantajlardan yararlanabileceğini öne sürmektedir. Akyavuz ve Çakın (2020) yaptıkları çalışmada teknik yetersizlik yaşanması okul yöneticileri tarafından da uzaktan eğitim ile ilgili önemli bir sorun olarak görüldüğünü ortaya çıkarmıştır.

Uzaktan eğitim faaliyetlerine çoğu öğrencinin katılamamasının en büyük sebebi olarak öğrencilerin dijital araçlara ulaşmada çektikleri sıkıntılar gösterilebilir. Birden fazla öğrenci bulunan evlerde uzaktan eğitim faaliyetlerine katılmak için gerekli cihaz eksikliği (telefon, bilgisayar, tablet) nedeniyle öğrencilerin dersleri takip edemedikleri, EBA TV veya EBA canlı ders saatlerinin bazı sınıf düzeylerinde çakıştığından öğrencilerin dersleri takip edemedikleri görülmüştür. Bu durumdaki ailelerin ekonomik açıdan düşük gelire sahip olmaları, uzaktan eğitim için gerekli bütçeyi ayıramamaları öğrencilerin canlı derslere katılamamasına sebep olmuş olabilir. Tümkan ve Tümkan'ın (2020) çalışmasında da benzer olarak öğrencilerin düşük sosyo-ekonomik koşullarından ötürü teknolojik imkânlarla (tablet, telefon, bilgisayar, internet erişimi gibi) sahip olamadıkları ve bu durumun öğrenci başarısını olumsuz yönde etkilediği ifade edilmiştir.

Öğrencilerin uzaktan eğitim faaliyetlerinde etkileşim olmadığı için derslerle ilgili öğretmenlere soru sormadıklarını bu nedenle dersleri yeteri kadar öğrenemedikleri görülmüştür. Uzaktan eğitim faaliyetlerinde öğretmenlerin öğrenciler ile bire bir etkileşim kurmamaları, soru-cevap tekniğine yeterince yer vermemeleri bu duruma sebep olmuş olabilir. Johnson vd. (2000)'in

eğitmen kalitesi ve ders kalitesi ile ilgili olarak öğrenci memnuniyeti ile ilgili göstergeler, öğrencilerin yüz yüze ders işleyenler grubunda bulunan öğrencilerin, online olarak uzaktan eğitim alan gruptan daha olumlu görüşe sahip olduğu bulgusu ile desteklenmektedir.

EBA canlı derse giriş sorunu yaşanmasından, EBA portalının “çok kalabalık” uyarısı vermesinden dolayı öğrencilerin canlı derslere rahatlıkla giremedikleri anlaşılmıştır. Canlı ders zaman dilimlerinin çoğu zaman uygun olmadığı, öğrencilerin ders saatlerinde derse hazır olmalarında sorunlar yaşadığı, bu nedenle öğrencilerin canlı derslere etkin ve verimli şekilde katılmadıkları görülmüştür.

Salgının ortaya çıkmasıyla Milli Eğitim Bakanlığı kısa süre içerisinde alt yapısını hazırlayıp güçlendirmiş olsa da ülkemizde örgün eğitim içerisindeki öğrenci sayısının fazla olması sistemde bazı aksaklıkların yaşanmasına neden olmuştur. Aynı anda ülke içerisinde birçok öğrencinin sisteme girmeye çalışması, alt yapının yeterince güçlü olmaması canlı dersleri olumsuz yönde etkilemiş olabilir. Salgın hastalık sonucunda büyük değişimler geçiren eğitim dünyasında dijitalleşmeye ayak uydurup dijital altyapısını güçlendiren okulların ayakta kalacağı düşünülmektedir. Büyük dijital şirketlerin hem online okullar açabileceği hem de okullara dijital eğitim hizmetleri sunacakları tahmin edilmektedir (Alpago & Oduncu Alpago).

Araştırmada öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları ortalamalar temelinde değerlendirildiğinde uzaktan eğitime alışamadıkları, çeşitli zorluklar yaşadıkları, gerekli önlemlerin alınarak tekrar yüz yüze eğitime geçilmesinin faydalı olacağı görülmüştür. Birişçi (2013) üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdiği araştırmasında, öğretici ile öğrenci arasında yüz yüze iletişim olmamasından kaynaklanan bazı sorunların derse olan ilgiyi azalttığını gösteren öğrenci görüşlerine ulaşmıştır.

Öneriler

Araştırma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde Covid-19 salgını nedeniyle uygulanan uzaktan eğitim sürecinde öğretmenler ve öğrenciler açısından bazı sorun ve fırsatların ortaya çıktığı görülmüştür. Araştırma sonuçlarından hareketle uzaktan eğitime yönelik bazı öneriler aşağıda sunulmuştur:

Öğrencilerin çoğu kalabalık aile yapısına sahip olduğu için uzaktan eğitim sürecinde aile eğitimlerine de ağırlık verilmelidir.

Öğrencilerin büyük bölümü uzaktan eğitim faaliyetleri sürecinde cihaz ihtiyacı yaşadığından (tablet, bilgisayar vb.) bu öğrencilerin cihaz ihtiyaçları karşılanmalıdır.

Öğrenciler uzaktan eğitim sürecinde sorunlarını okul yönetimlerine, öğretmenlerine ulaştıramadıklarını ifade etmiştir. Öğrenciler ve öğrenci aileleri ile sağlıklı bir iletişim kurabilmek için çeşitli iletişim kaynakları oluşturularak (whatsapp grubu, e-posta grubu vb.) sorunların zamanında ve etkili bir şekilde çözüme kavuşturulması yararlı olacaktır.

EBA TV’den yapılan ders yayınlarının yeterli olmadığı özellikle derslerin süresinin az olduğu bu nedenle de öğrenciler ders sırasında not alamadıklarını belirtmişlerdir. EBA TV’nin ders süresinin uzatılması tekrar derslerinin de birden fazla kez yayınlanması bu sorunu büyük ölçüde çözebileceği düşünülmektedir.

EBA portalından yapılan canlı derslerin yeterli olmadığı özellikle sınavlara hazırlanan 8.ve 12.sınıf öğrencilerine yönelik okullarda gerekli önlemlerin alınarak yüz yüze eğitime geçilmesi önerilebilir. EBA TV’deki ders anlatım dilinin ve yönteminin öğrenciler tarafından anlaşılma güçlüğü oluşturulduğu belirtilmiştir. Bu nedenle derslerin özellikle kırsal bölgelerde bulunan öğrencilere yönelik daha anlaşılır şekilde ders çekimlerinin yapılması, özellikle İngilizce derslerinin tamamen İngilizce olarak anlatılmasının derslerin anlaşılmasında güçlük oluşturduğundan anlatımın daha anlaşılır, sade bir şekilde yapılması önerilmektedir.

Öğrencilerin çoğu, uzaktan eğitim faaliyetlerine sıcak bakmadığı için alternatif eğitim faaliyetleri geliştirilmelidir. Okullarda gerekli önlemlerin alınarak seyreltilmiş bir biçimde öğrencilere yüz yüze eğitim verilmesi olanakları düşünülmelidir.

Öğrencilerin büyük çoğunluğu canlı derslerde internet kotası sorunu yaşadıklarını belirtmiştir. Her öğrenciye yeteri kadar internet kotası sağlanmalı, GSM şirketleri ile internet kotası hakkında anlaşmalar yapılarak öğrencilerin kullanacağı internet kotasının artırılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

LGS, AYT, TYT vb. sınavlara hazırlanan öğrencilerin motivasyonlarının düşmesinden dolayı bu öğrencilere canlı derslerin yanında uzaktan rehberlik faaliyetleriyle etkili bir psiko-sosyal destek sağlanmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

Canlı ders saatlerinin bakanlık tarafından belirlenmesi öğrencilerin canlı ders saatlerinde derse hazır olmalarında sorunlar oluşturduğundan ders saatlerinin daha esnek şekilde planlanabilmesi gerektiği ders saatlerinin ders öğretmeni tarafından planlanmasının daha uygun olacağı düşünülmektedir.

Öğrencilerin büyük çoğunun gerek EBA portalına gerekse EBA canlı derse bağlanmalarında büyük sorunlar yaşadığı, çoğu zaman EBA portalının “çok kalabalık” uyarı yapmasından dolayı öğrencilerin dersleri kaçırdığı görülmüştür. Bu nedenle EBA portalı alt yapısının yaklaşık 18 milyon öğrencinin ihtiyacını karşılayacak şekilde güçlendirilebilir.

Özellikle kırsal yerleşim yerlerinde okullarında okuyan öğrencilerin uzaktan eğitim faaliyetlerini cihaz eksikliğinden dolayı yeteri kadar takip edemedikleri için özellikle bu öğrencilere ulaşılması gerektiği ve ihtiyaçlarının giderilerek uzaktan eğitim faaliyetlerine etkili ve verimli şekilde katılmalarının sağlanması önerilebilir.

Ebeveynlerin eğitim seviyesi düşük olan öğrencilerin uzaktan eğitim faaliyetlerinin etkili bir biçimde takip etme oranları düşük olmasından bu öğrencilere yönelik aile eğitimleri verilmesi önerilmektedir.

Uzaktan eğitim faaliyetleri sürecinde öğrencilerin daha fazla materyale ihtiyaç duymalarından dolayı öğretmenlerin EBA portalı üzerinden daha fazla doküman paylaşması öğrencilerin dersleri daha iyi öğrenmeleri açısından faydalı olacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

Alkan, C. (1987), Açıköğretim .*Uzaktan eğitim sistemlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No: 157.

Alpago, H. & Oduncu Alpago, D. (2020). Korona virüs ve sosyoekonomik sonuçlar. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi* , (8) , 99-114 . DOI: 10.21733/ibad.716444

Akyavuz, E. K. & Çakın, M. (2020). Covid-19 salgınının eğitime etkisi konusunda okul yöneticilerinin görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 15(4), 723-737. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44140>

Arat, T. & Bakan, Ö. (2011). Uzaktan eğitim ve uygulamaları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 14(1-2), 363-374. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/selcuksbmyd/issue/11302/135148>

Birişçi, S. (2013). Video konferans tabanlı uzaktan eğitime ilişkin öğrenci tutumları ve görüşleri. *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, 1(2), 24-40.

- Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E. ve Şahin, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 368-397
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) Pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 112-142.
- Can, E. (2020). Sanal sınıf yönetimi: ilkeler, uygulamalar ve öneriler. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(4), 251-295
- Coyne, I. T. (1997). Sampling in qualitative research. Purposeful and theoretical sampling; merging or clear boundaries?. *Journal of Advanced Nursing*, 26(3), 623-630.
- Daniel, S. J. (2020). Education and the COVID-19 pandemic. *Prospect* s49,91–96.
- Dinçer, S.(2016). Bilgisayar destekli eğitim ve uzaktan eğitime genel bir bakış. Erişim adresi: <https://www.researchgate.net>
- Durak, G. (2017). Uzaktan eğitimde destek hizmetlerine genel bakış: sorunlar ve eğilimler. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(4), 160-173. <https://dergipark.org.tr/en/pub/auad/issue/34247/378493>
- Ercan, C. & Künc, S. (2020). Covid-19 nedeniyle üniversitelerde verilen uzaktan eğitime öğrencilerin bakış açısı: Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler MYO örneği. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(61), 3320-3329
- Ersoy, H. (2004). Bir Çevrimiçi Öğrenim Destek Sisteminin Kullanılabilirlik Testi: Planlama, Uygulama, Değerlendirme. *The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET*, 3(1), 75-82. <http://www.tojet.net/articles/v3i1/3111.pdf>
- Johnson, S.D., Aragon, S.R. & Shaik, N. (2000). Comparative analysis of learner satisfaction and learning outcomes in online and face-to-face learning environments. *Journal of Interactive Learning Research*, 11(1), 29-49. <https://www.learntechlib.org/primary/p/8371/>
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. 15. Baskı. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.
- Kaya, S. (2011). *Sanal sınıf yönetiminde görev alacak öğretim elemanlarının eğitim gereksinimlerinin belirlenmesi*. Doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Lewis, S. (2015). Qualitative Inquiry And Research Design: Choosing Among Five Approaches. *Health Promotion Practice*, 16(4), 473-475.
- Naralan, A. (2008). E-devlet'e etki eden faktörler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(2), 457-468. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunisobil/issue/2822/38089>

- Sarı, T. ve Nayır, F. (2020).Pandemi dönemi eğitim: sorunlar ve fırsatlar. *Turkish Studies*, 15(4), 959-975.
- Sirem, Ö. & Baş, Ö. (2020). Okuma güçlüğü olan ilkokul öğrencilerinin Covid-19 sürecinde uzaktan eğitim deneyimleri. *Turkish Studies*, 15(4), 993-1009. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.43346>
- Şendoğan Erdoğan, K. (2020). Foreign Language Education During Covid-19 Pandemic: An Evaluation From The Perspectives of Preparatory Class Students. *Milli Eğitim Dergisi*,49 (Özel Sayı), 1079-1090.
- Tedmem (2020). *COVID-19 sürecinde eğitim: Uzaktan öğrenme, sorunlar ve çözüm önerileri* (TEDMEM Analiz Dizisi 7). Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Tümen Akyıldız, S. (2020). College students' views on the pandemic distance education: *A focus group discussion*.*International Journal of Technology in Education and Science (IJTES)*,4(4), 322-334.
- Tümkan, F. ve Tümkan, Ş. (2020). Pandemi döneminde eğitime verilen zorunlu aranın ilkokullardaki eğitim açısından yarattığı değişimin etkilerinin değerlendirilmesi, *Turkish Studies*, 15(4), 1163-1184.
- Türkoğlu, R. (2003). İnternet tabanlı uzaktan eğitim programı geliştirme süreçleri. *The Turkish Online Journal Of Educational Technology – Tojet*, 2(3), 116-125. <http://www.tojet.net/articles/v2i3/2314.pdf>
- Yenal, A. Ç. (2009). *Uzaktan eğitim*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (6. Baskı). Ankara. Seçkin Yayıncılık.
- Yurdakul, B. (2015). *Uzaktan eğitim*. Ö. Demirel (Ed.), Eğitimde yeni yönelimler içinde (s. 271-288). Ankara: Pegem.